

Σύγκρισις μὲ τὴν πρώτην παρίστασιν τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτων» εἰς τοὺς Δελφούς καὶ μὲ τὴν χθεσινὴν τοῦ Σταδίου δὲν ἐπιτρέπεται γιὰ τὴν ἴσην πραγματικὴν ἱεροσουλία. Μετὰ τὸ πέρας τῶν πρώτων δελφικῶν ἐορτῶν ἐρρίφθη ἡ ἰδέα, καὶ ὁ κόσμος τῶν Ἀθηναίων τὸ ἐξήγησε ἐπίμονα, νὰ παρασταθῇ ὁ «Προμηθεὺς» στὸ Στάδιον καὶ ἡ στιγμή ἦτο κατάλληλη γιὰ μιὰ καλὴ ἐπιχείρησι.

Ἀλλὰ τὸ ζεῦγος Σικελιανοῦ, καίτοι εἶχε ὑποβληθῆ σὲ μεγάλας χρηματικὰς θυσίας, ἐν τούτοις ἀπέκρουσε τὴν ἰδέαν τοῦ Σταδίου καὶ ἔμεινε μὲ τὴν Δελφικὴν νίκη καὶ τὴν βαρεῖαν οἰκονομικὴν ὑποχρεώσιν πού ἐπὶ τέλους ἀποτελοῦν τιμὴ γιὰ ὄσους δὲν ζυγιάζουσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ἰδεολογίαν τῶν μὲ τὰ χιλιάδραγμα.

Ὁ πρῶτος ὑποκριτὴς τοῦ «Προμηθεὺς», ἀφοῦ τὸν περιέφερε πρὸ ἔτους εἰς τὰ κλειστὰ θέατρα τῆς Αἰγύπτου, ἐσκέφθη νὰ τὸν ἐμφανίσῃ καὶ εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν στάδιον. Ἡ ἰδέα ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιχειρήσεως δὲν ἦτο καλὴ καὶ ἀπόδειξις ὅτι ἀρκετὸς κόσμος παρηκολούθησε τὴν χθεσινὴν παράστασιν.

Ὡς θέαμα ὅμως καλλιτεχνικὸ εἶχε πολλὰ ἐλάττωματα καὶ ὁ κόσμος ποντιασμένος κυριολεκτικὰ λόγῳ τοῦ ἀκατάλληλου τῆς ὥρας καὶ τῆς ἐποχῆς ἔφυγε χωρὶς νὰ αἰσθανθῆ καμμιά ἱερότητα καὶ καμμιά συγκίνησι.

Ὅταν αὐτὰ τὰ δύο λείπουν ἀπὸ τὴν παράστασιν μιᾶς ἀρχαίας τραγωδίας, καὶ τραγωδίας μάλιστα γιγαντιαίας, ὅλα τὰ ἄλλα διακοσμητικὰ εἶνε ἀσήμαντα. Ὅφειλόν νὰ ὁμολογήσω ὅτι κατεβλήθη κάθε προσπάθεια ὅπως ἡ τραγωδία παρασταθῇ εὐπρόσωπα, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἦτο ἀρκετό, ὅπως προλάβῃ τὴν χθεσινὴν σύγκρισιν πού ἐπεκράτησε ἀπ' ἀρχῆς σχεδὸν μέχρι τέλους λόγῳ τοῦ περιβάλλοντος ἐν τῷ Σταδίῳ.

Οἱ ὄργανοι τῆς παραστάσεως γιὰ ν' ἀποφύγουν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τὴν ἀντίθεσιν τῆς σκηνογραφίας μὲ τὸ λευκὸ μάρμαρον τοῦ Σταδίου ἐπροτίμησαν τὸ φῶς τῶν προβολέων. Ἀλλὰ δὲν ὑπελόγησαν καὶ τοὺς ψυχροὺς ἀνέμους τῆς ἐποχῆς, οἱ ὁποῖοι ἠνάγκασαν τὸν περισσότερο κόσμον νὰ μετατοπίσῃται ἀπὸ τὰς θέσεις του, νὰ προκαλῆ θόρυβον, νὰ κατέρχεται πρὸς τοὺς διαδρόμους, νὰ φοβῆται τὴν διαρκῆ ἀπειλὴν τοῦ οὐρανοῦ, νὰ φεύγῃ πρὸς τὴν ἔξοδον.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς τὰ περισσότερα μέρη τῆς τραγωδίας δὲν ἠκούσθησαν γιὰ τὸν ὅτι ὁ κόσμος ἐπρόσεχε μὴπως κρυολογήσῃ καὶ ἀδιαφοροῦσε γιὰ τὸν Αἰσχύλον καὶ τὰ παθήματα τοῦ Προμηθεὺς. Ἡ παράστασις ἔχασε κάθε ἱερότητα καὶ μερικὰς στιγμὰς μὲ τὸ θόρυβον τοῦ κόσμου καὶ μὲ τοὺς μετατοπισμούς του μετεβλήθη σὲ πανηγύρι.

Ὁ κ. Μπουῆλος, ἀγνωστο γιὰ τὸν ἄνθρωπον, δὲν εἶχε χθὲς τὸν παλμὸν τῶν Δελφῶν. Ἦτο περισσότερο μιὰ βυζαντινὴ ἀγιογραφία μὲ πολυτελὲς βυζαντινὸν φόντο παρά Προμηθεὺς Δεσμώτης στὰ τραχεῖα βουνὰ τοῦ Καυκάσου. Ἡ φωνὴ του πεσμένη, σὰν κουρασμένου ἀπὸ τὴν νηστεία ἱεροκήρυκα, ἄτονη, δὲν ἠκούετο οὔτε ἀπὸ τὴν πλησιέστεραν κερκίδα, καὶ μόνον πρὸς τὸ τέλος ἔσπασε.

Ἐξαίρεσις ἀπετέλεσε μονάχα ὁ κ. Ἡλίας Δεστούνης καὶ ὡς Ἡφαιστος καὶ ὡς Ἐρμῆς, ὁ ὁποῖος διετήρησε ὅλη τὴν γραμμὴν τῶν Δελφικῶν παραστάσεων καὶ συνεκράτησε, ὡς Ἡφαιστος πρὸ παντός, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου.

Ἡ σκηνογραφία πού ἔχει κατάληξιν τὸν περισσότερο χωρὸν τοῦ στίβου μπορεῖ μὲ τὰ κυβιστικὰ σχήματά της νὰ ἦτο καλὴ σὲ ἀπλότητα, μπορεῖ ὡς αἰγυπτιακὴ πυραμίδα ν' ἄρесе, ἀλλὰ δὲν εἶχε καμμιά σχέσιν μὲ τὴν ἀγριότητα τοῦ Καυκάσου, μὲ ὅ,τι ζωγραφίζεται στοὺς στίχους τοῦ Αἰσχύλου, μὲ ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ μεταδώσῃ ρίγος καὶ συγκίνησι. Ὁ Προμηθεὺς ἐφαίνετο μᾶλλον ὅτι ἐτοποθετήθη γιὰ νὰ περάσῃ λίγο καιρὸ ἀνάμεσα στὴν ἡρεμία τοῦ ἀπλοῦ καὶ μοντέρνου τοπίου παρά νὰ τιμωρηθῇ ἀπὸ τὴν σκληρὴν ἀπόφασιν τοῦ Δία στοὺς τρομεροὺς βράχους τοῦ Καυκάσου.

Ἐλεψε ἡ ἀνατριχίλα τῆς τραγωδίας πού εἶχε κορυφωθῆ μὲ τὸ Δελφικὸν τοπίον καὶ τὴν ἀκουστικὴν τῶν Φαιδραῶν. Ὁ χορὸς ἦτο καλὰ γυμνα-

σμένος, ἀλλ' ὁποῖος εἶδε τὸν χορὸν τῶν ὠκεανίδων τῆς Εὐᾶς Σικελιανοῦ θὰ σταματήσῃ μὲ τὸν ἀπλὸν ἔπαινον τῆς χθεσινῆς προσπάθειας.

Γενικὰ διεπιστώθη χθὲς πανηγυρικὰ ὅτι τὸ ἀθηναϊκὸν Στάδιον καὶ ἰδιαιτέρως τὴν βραδυνὴν ὥραν δὲν ἦτο κατάλληλον γιὰ τὴν παράστασιν τοῦ «Προμηθεὺς», τοῦλάχιστον γιὰ ὄσους ἐνδιαφέρονται γιὰ τὸ καλλιτεχνικὸ μέρος τῆς τραγωδίας. Ἡ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου δὲν μπορεῖ νὰ κυμαίνεται μεταξὺ... κρυολογήματος τῶν θεατῶν, τοῦ... μαγνεζίου τῶν φωτογράφων καὶ τῆς ἐλαττωματικῆς ἀκουστικῆς τοῦ ἀθηναϊκοῦ σταδίου.